Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	27 mei 2025
Portefeuille(s)	Democratisering
Portefeuillehouder(s):	Rutger Groot Wassink
Onderwerp	Voorgenomen bestuurlijke reactie evaluatie bestuurlijk stelsel 2025

Geachte leden van de gemeenteraad,

Graag informeer ik u over de voorgenomen bestuurlijke reactie over de evaluatie bestuurlijk stelsel Amsterdam 2025.

Inleiding
Dit voorjaar zijn twee evaluaties uitgevoerd over onderdelen van het bestuurlijk stelsel in Amsterdam. De eerste evaluatie richt zich op de delen van Amsterdam, waarvoor het bestuurlijk stelsel geldt met een gekozen stadsdeelcommissie (SDC) en een benoemd dagelijks bestuur (DB) . Deze evaluatie geeft uitvoering aan de motie van raadslid De Grave-Verkerk. Deze is door de raad aangenomen op 8 juli 2021 (motie 540.21, TA2021-000852). De focus van de bestuurlijke reactie ligt in het verlengde hiervan op de vraag welke doorontwikkeling van het bestuurlijke stelsel, dat in 2022 is ingevoerd, noodzakelijk is voor de daaropvolgende bestuursperiode.

De tweede evaluatie heeft betrekking op de bestuursvorm voor het stadsgebied Weesp. Deze is als pilot afgesproken bij de fusie met de gemeente Amsterdam in 2022. Deze afspraak is vastgelegd in het bestuursakkoord met Weesp (11 februari 2020). Daarin is onder andere vastgelegd dat het stadsgebied Weesp een gekozen volksvertegenwoordiging in de vorm van een bestuurscommissie krijgt, die uit haar midden een dagelijks bestuur kiest. Ook is vastgelegd dat deze vorm als pilot na drie jaar geëvalueerd zal worden om te bezien of de gekozen systematiek werkbaar is en daarmee de belofte van nabijheid van bestuur voldoende is ingevuld.

Bestuurlijke reactie
Met interesse heeft het college kennis genomen van het evaluatierapport van het adviesbureau Necker en de evaluatie van de Bestuurscommissie Weesp.

Gerealiseerde verbeteringen en nieuwe aandachtspunten
Uit het rapport van Necker blijkt dat eerdere aanpassingen van het stelsel hun vruchten hebben afgeworpen en dat veel versterkingen in de praktijk goed zijn opgepakt. Voorbeelden zijn de verruiming van het actief en passief kiesrecht, het betere samenspel tussen de DB's en college, elementen om de positie van de SDC's te versterken, waaronder de SDC-hoorzittingen bij benoeming van DB leden en het instellen van aparte bestuurscommissies. Tegelijk is ook duidelijk dat er ook nog verbeteringen mogelijk blijven.

Optimalisaties in de doorontwikkeling stelsel
Voor de komende bestuursperiode stelt het college doorontwikkeling voor, die er onder andere voor zorgt dat het stelsel voor inwoners en professionele gebruikers effectiever, begrijpelijker, eenvoudiger en daarmee meer navolgbaar en toegankelijker wordt. Hiermee kiest het college nu voor continuïteit en rust in het stelsel. Om een stelsel tot wasdom te brengen, helpt het om niet elke bestuursperiode ingrijpende wijzigingen door te voeren.

Het college ziet kansen voor doorontwikkeling en doet daartoe voorstellen onder meer op de volgende vlakken:
- Verduidelijking van de Verordening op de stadsdelen en stadsgebied Weesp, zoals over de rol van de SDC's en over informatierechten;
- Vereenvoudiging en harmonisatie van het instrumentarium van de SDC's;
- Verder versterken van het samenspel tussen het college van B&W en de DB's, tussen de DB's en SDC's en tussen de gemeenteraad en de SDC's;
- Bij stedelijke adviesaanvragen scherpere focus op stadsdeelspecifieke aspecten, met vroegtijdige afstemming op basis van termijnplanningen en betere terugkoppeling;
- Voortzetten versterking van participatie en de rol van de SDC's en DB's daarbij;
- Beter begrijpelijke en toegankelijke uitleg, ondersteuning en communicatie over het stelsel voor Amsterdammers, bestuur en ambtelijke organisatie;

Het college ziet vooralsnog geen mogelijkheden om de aanbevelingen van Necker over versterking van de ambtelijke capaciteit over te nemen, gelet op de druk op de begroting.

Bestuursvorm Weesp
De bestuurscommissie Weesp (BC) geeft aan dat de gekozen bestuursvorm Weesp heeft gewerkt voor deze overgang. De bestuurscommissie, met een uit eigen midden gekozen DB, heeft de overgang en gewenning van de zelfstandige gemeente Weesp naar de gemeente Amsterdam vergemakkelijkt. Het college stelt voor deze bestuursvorm voor de komende bestuursperiode te continueren. Dit geeft Weesp meer tijd voor gewenning en inbedding in de gemeente Amsterdam, waarbij rekening wordt gehouden met de specifieke kenmerken van Weesp. Tevens stelt het college voor om in de verordening op te nemen dat de bestuurscommissie op uitnodiging van het college adviezen kan toelichten in de raadscommissie, zoals dat ook is vastgelegd voor de DB-leden van stadsdelen.

Andere langere termijn aanpak om stelsel te blijven versterken
Het college geeft tot slot in overweging om te komen tot een andere veranderaanpak om te werken aan verdere verbeteringen van het bestuurlijk stelsel dan die de afgelopen decennia gebruikelijk was. De afgelopen keren werden de wijzigingen van het stelsel vastgesteld op basis van externe evaluaties vlak voor de bestuurswisseling. Optie die het college in overweging geeft, is om vanaf het begin van de nieuwe bestuursperiode samen met college, raad, bestuurscommissies, Amsterdammers en de ambtelijke organisatie de fundamentele vraag te onderzoeken met welke ontwikkelaanpak het bestuurlijk stelsel kan worden versterkt op langere termijn. Het doel van het stelsel is daarbij leidend, namelijk hoe het gemeentebestuur met de ambtelijke organisatie kan

zorgen dat ons beleid, onze taken, diensten en uitvoering zo goed mogelijk blijven aansluiten op behoeften en wensen van onze inwoners in de buurten en wijken van de stad.

Advisering over voorgenomen bestuurlijke reactie
Het college biedt de voorgenomen bestuurlijke hoofdlijnenreactie met een discussienota aan aan de commissie SED, zodat zij deze op 2 juli 2025 kan behandelen, met uitnodiging van de commissie AZ. Tevens ontvangen de DB's, SDC's en BC Weesp een adviesaanvraag met het verzoek hun adviezen uit te brengen voor het zomerreces.

Het college nodigt de commissie SED/AZ, DB's, SDC's en BC Weesp om naast hun visie over de voorgenomen bestuurlijke reactie ook voorstellen en suggesties mee te geven over de volgende punten:

- Welke meerwaarde en mogelijkheden zien de raad en de SDC's om hun onderlinge samenspel te versterken?
- Hoe kunnen de SDC's en DB's hun bijdrage aan participatie versterken, waaronder het bereiken van nu minder vertegenwoordigde inwoners?
- Wat zou helpen om de controlerende rol van de SDC's op de DB's beter te laten werken?
- Hoe kunnen de stedelijke adviesaanvragen aan de stadsdelen en de advisering daarop verder worden toegespitst op aspecten, die voor de stadsdelen relevant zijn, en kan de kwaliteit van dit adviesproces verder worden verbeterd?
- Welke adviezen geeft u mee om te komen tot een andere lange termijn ontwikkelaanpak om het bestuurlijke stelsel te versterken dan de aanpak van de afgelopen decennia?

Deze kunnen voorts worden meegenomen bij het opstellen van de definitieve bestuurlijke reactie en de gewijzigde verordening.

Vervolgproces
Het college zal na het zomerreces de definitieve bestuurlijke reactie en een voorstel tot wijziging van de Verordening op de stadsdelen en het stadsgebied Amsterdam 2022 aan de gemeenteraad aanbieden. Doel is dat de commissie SED en raad in het najaar de definitieve bestuurlijke reactie kunnen bespreken en de verordening kunnen vaststellen.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Rutger Groot Wassink
Wethouder Democratisering